

Studying Students' Understanding of the Contexts and Consequences of Happiness with the Qualitative Approach

Davood Ghasemzadeh * 	Assistant professor of social science education, Farhangiyani University, Tehran, Iran.
Hossein Vahedi 	Assistant professor of psychology and Counseling, Farhangiyani University, Tehran, Iran.
Mahdi Chitsaz 	M.A Student in Educational Psychology, Shahi Madani University, Tehran, Iran.

1. Introduction

Throughout history, happiness has been considered as one of the basic human needs and the efforts of humans to achieve it indicate the importance of this issue. It seems that happiness influenced by various social, economic, cultural and political factors, which can be discussed at different macro, middle and micro levels. Surveys show that despite the importance of happiness for different societies, limited studies have been conducted on social happiness in our country, and most of them have been conducted quantitatively and using questionnaires.

Considering the nature of human dynamics, it seems that the research related to happiness and cheerfulness, like many social and psychological variables related to human beings, should be done using a qualitative approach. Therefore, the purpose of the current research is to study students' understanding of the contexts and consequences of happiness with a qualitative approach.

2. Literature Review

The theory of happiness considers happiness as a function of the three main components of life's pleasures, attachments and performing useful and purposeful activities. The theory of self-determination emphasizes that when the needs of belonging and communication with others, autonomy and the ability to control the

* Corresponding Author: d.ghasemzadeh@cfu.ac.ir

How to Cite: Ghasemzadeh, D; Vahedi, H; Chitsaz, M. (2024). A study of students' understanding of the contexts and consequences of happiness with a qualitative approach, *Journal of Social Development and Welfare Planning*,14(56), 79-113.

surrounding environment are met, well-being and vitality are created for humans. By reflecting on the theories of happiness and real happiness and self-determination, it can be concluded that these theories have paid more attention to the psychological dimension of happiness and in a sense, the concept of happiness that is affected by social, economic and cultural factors and variables at the levels, it has reduced the micro and macro to a psychological dimension. One of the most important variables in vitality and happiness is the economic factor, which, reflecting on various theories, indicates that the economic factor, along with other social, cultural and psychological factors, can lead to the real happiness of humans. One example of such a claim is Layard's theory. Layard believes that without a doubt, wealth plays an important role in the feeling of happiness, but it is not an acceptable claim that economic progress and the increase in people's purchasing power will lead to an increase in the level of happiness. The reason is that in industrialized societies that have more wealth and income, people suffer from depression and sadness and do not enjoy their lives.

3. Methodology

This research was conducted with a qualitative approach based on grounded theory. The participants of this research are twenty students of Tabriz University who were selected by purpose-based sampling. The criteria for the participation of the participants was their voluntary participation. Data collection and analysis was continuous and simultaneous. Before starting the interviews, permission was obtained from the participants to record the interviews and the purpose of the research was explained to them. The interviews were conducted in one session for 40-45 minutes. The interview process continued until the information saturation criterion was met. In the analysis stage, by reviewing the collected data and merging similar samples and removing unrelated samples, the concepts obtained from the data were first analyzed by recoding. In order to create a broader class, axial coding was used in which similar codes in terms of nature and meaning will be placed in the same class. Finally, through selective coding, the main category of the research was extracted. In order to estimate the reliability, member checking technique and validation of analytical comparisons were used.

4. Results

The focus of the interview in this research is young people's perception of happiness, factors affecting happiness, the consequences of happiness at the individual and social level, and appropriate solutions for young people's happiness. The key categories extracted from the interviews are economic factors, family factors, sense

81 | Studying Students' Understanding of the ..., Ghasemzadeh & Partners

of self-worth, satisfaction with life, social capital, superiority of material values, social development, social tolerance, creating a platform for employment, the need to pay attention to the desirability of leisure time.

6. Conclusion

After analyzing the findings of the interview, reduction and coding in the present study, the category of commodification of happiness was obtained. In a sense, happiness for students is more meaningful with concrete manifestations such as money, high income, fun, entertainment and shopping. The results obtained from the interview data show that social and public policies related to the social vitality of young people should be formulated according to their basic needs.

Acknowledgments

The authors of this article appreciate the research participants for their cooperation during the interviews.

Keywords: Youth Happiness, Commodification of Happiness, Life Satisfaction, Students, Tabriz University

مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای شادی با رویکرد کیفی

استادیار جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، دانشگاه
فرهنگیان، تهران، ایران.

داود قاسم زاده *

استادیار روان‌شناسی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

حسین واحدی کوجنق

دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه
فرهنگیان، تهران، ایران.

مهدی چیت‌ساز

چکیده

هدف پژوهش حاضر، مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای شادی است. این پژوهش با رویکرد کیفی و شیوه نظریه داده بنیاد انجام شده است. شیوه گردآوری داده‌ها، مصاحبه عمیق بوده که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و معیار اشباع نظری، با بیست نفر از دانشجویان دانشگاه تبریز صورت گرفته است. تجزیه و تحلیل حاصل از مصاحبه با استفاده از کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شده است. محورهای مصاحبه در این پژوهش عبارت است از: تلقی جوانان از شادی، عوامل تأثیرگذار بر شادی، پیامدهای شادی در سطح فردی و اجتماعی و راهکارهای مناسب برای شادی جوانان. مقوله‌های محوری مستخرج از مصاحبه‌ها عبارت است از: عوامل اقتصادی، عوامل خانوادگی، احساس خود ارزشمندی، رضایت از زندگی، سرمایه اجتماعی، تفوق ارزش‌های مادی، توسعه اجتماعی، مدارای اجتماعی، بسترسازی برای اشتغال، لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت. پس از تحلیل یافته‌های مصاحبه، تقلیل و کدگذاری در پژوهش حاضر مقوله کالایی شدن شادی به دست آمد. نتایج حاصل از اطلاعات مصاحبه نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و عمومی مرتبط با نشاط اجتماعی جوانان بایستی منطبق با نیازهای اساسی آن‌ها تدوین گردد.

واژه‌های کلیدی: شادی جوانان، کالایی شدن شادی، رضایت از زندگی، دانشجویان، دانشگاه تبریز.

بیان مسئله

احساس شادی و به‌طور کلی ظهور و بروز شادی در کنار سایر حوائج یکی از نیازهای ضروری برای دوام و استحکام و همچنین کارآمدی هر جامعه‌ای است. از سوی دیگر با گسترش شهرها و جمعیت آن همواره شاهد حساسی شدن و عددی شدن جوامع، شهرها و درنهایت تقلیل عواطف و شادی‌ها به عنوان یک آسیب هستیم. بررسی‌ها نشان می‌دهد رابطه مستقیم و معناداری بین اندازه شهرها و جمعیت از یک سو و احساس شادی از سوی دیگر وجود دارد، نظریه جرج زیمل^۱ نیز در قالب کلان‌شهرها و حیات ذهنی مؤید این مسئله هست (قاسم‌زاده، ۱۳۹۰: ۵).

احساس شادی به‌مثابه یکی از ضرورتی‌ترین خواسته‌های انسان به دلیل تأثیرات آن بر سالم‌سازی و بهسازی جامعه، مدت زمان طولانی است که ذهن آدمیان را به خود مشغول کرده است، به طوری که امروزه بسیاری از ملل به‌نوعی درصدد ایجاد یک جامعه سالم و بانشاط هستند، زیرا به نظر می‌رسد احساس شادی از یک سو انسان‌ها را برای زندگی بهتر و بازدهی بیشتر آماده می‌کند و از سوی دیگر به دلیل ویژگی مسری بودن آن، بستگی‌های فرد را با محیط گسترده می‌کند. مادامی که شهروندان احساس شادی کنند، همواره در خدمت به شهر و افراد جامعه اهتمام بیشتری می‌ورزند (مظفر، ۱۳۷۹: ۱۱).

شادی معانی متفاوتی دارد که دربرگیرنده لذت زودگذر، لذت ماندگار و لذت از کل زندگی است. شادی یکی از نیازهای اصلی انسان و اصلی‌ترین انگیزه برای تلاش‌های انسان و یکی از اساسی‌ترین نقاط قوت برای موجود انسان است که خلاقیت را تقویت کرده و افراد را در رسیدن به اهدافشان کمک می‌کند و توانایی تصمیم‌گیری وی را بهبود می‌بخشد (خسروجردی و همکاران، ۲۰۱۸: ۲). در حالت کلی، شادی مقوله‌ای است که بشر همیشه در آرزوی دست یافتن بدان بوده و هدف غایی وی به شمار می‌آید. به عبارت دیگر، شادی یک هدف نهایی است که به‌تنهایی هم می‌تواند رضایت‌بخش باشد

(چیت‌چایی^۱، ۲۰۱۸:۲). شادی یک عامل مهم در زندگی انسان است. یک شخص شاد همواره احساس خوبی درباره خود و دیگران دارد. با وجود شادی درونی، پریشانی از انسان دور شده، عیب و نقص را می‌پذیرد، یادگیری را فراموش نمی‌کند، با خود و دیگران صادق است، در حال زندگی می‌کند و در برابر مشکلات مقاومت می‌کند (کامتان^۲، ۲۰۱۸:۱).

در پژوهشی تکاچ و لیوبومیرسکی^۳ (۲۰۰۶:۱۸۳) هشت عامل اصلی را در شادی دانشجویان کشف کرده‌اند. این عوامل عبارت است از پیوستگی اجتماعی، تعلق گروهی، کنترل روانی، پیگیری اهداف، تفریح منفعل و فعال، مذهب و تلاش و کوشش. همه این متغیرها به غیر از تفریح منفعل و کنترل روانی با شادی دانشجویان همبستگی معنی‌داری دارد (لامای^۴، ۲۰۱۹:۱۸۷).

پژوهش‌های اخیر، توجه زیادی به منافع حاصل از تجربه شادی داشته‌اند. پیشرفت‌های جدید در رشته‌های روانشناسی مثبت نشان داده‌اند که افراد شاد در فرآیند زندگی خود موفق هستند و سلامت و امید به زندگی بالایی دارند (ژو و فان^۵، ۲۰۱۸:۴). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهند که انسان‌های شاد از لحاظ مالی هم موفق هستند، از روابط حمایتی لذت می‌برند و از سلامت ذهنی و جسمی بهتری برخوردارند. در طول زمان، عواطف مثبت نظیر شادی منجر به ساخت منابع فردی مختلف می‌شود. این منابع فردی، رضایت از زندگی را به واسطه تاب‌آوری بهتر افزایش می‌دهند. بثوم و لیوبومیرسکی (۲۰۰۸) استدلال می‌کنند که افراد شاد، سطح بالایی از رضایت از زندگی دارند و حمایت اجتماعی زیادی را دریافت می‌کنند چون آن‌ها نگرش همکاری‌جویانه به دیگران دارند (مهی‌پالان^۶، ۲۰۱۹:۲).

-
1. Chitchai
 2. Kamthan
 3. Tkach & Lyubomirsky
 4. Lemay
 5. Zhu & Fan
 6. Mahipalan

بررسی‌ها نشان می‌دهد که باوجود اهمیت موضوع شادی و نشاط برای جوامع مختلف، مطالعات محدودی در خصوص نشاط و شادی اجتماعی در کشور ما صورت گرفته است و بسیاری از آن‌ها هم به صورت روش کمی و پیمایشی صورت گرفته است و از سوی دیگر در رتبه‌بندی جهانی شادی، ایران رتبه ۱۱۸ از میان ۱۵۳ کشور را از آن خود کرده است (هلیول^۱ و همکاران، ۱۹:۲۰۲۲). همین دو دلیل ضرورت انجام این پژوهش را توجیه می‌کند و این مسئله زمانی اهمیت خود را نشان می‌دهد که عوامل جوانی جمعیت کشور و ضرورت بسترسازی برای نشاط آن‌ها را در نظر بگیریم.

از سوی دیگر با توجه به اینکه دانشجویان، به عنوان بزرگ‌ترین گروه اجتماعی در جامعه، بیش‌ترین وقت خود را در دانشگاه طی می‌کنند، ضرورت دارد به بسترهای لازم برای نشاط و شادی آن‌ها توجه جدی شود در غیر این صورت، دانشجوی ناشاد نمی‌تواند آرامش داشته باشد، خلاقیت خود را بروز دهد و به صورت فعالانه در فعالیت‌های آموزشی، علمی و اجتماعی ورود داشته باشد.

در مطالعه‌های گذشته بر عوامل کلان و خرد مؤثر بر شادی پرداخته شده است از جمله، طاهریان و همکاران (۹۹:۱۳۹۳) در پژوهش خود به تأثیرگذاری متغیرهای اعتماد، تعامل با دیگران و مثبت‌اندیشی بر افزایش شادی و نشاط در دانشگاه تأکید کردند. در مطالعه سلطانی و قاسم‌زاده (۱۴۰۰: ۶۵) متغیرهای امید به آینده، سرمایه اجتماعی و فرهنگی، رضایت از زندگی و سرمایه اقتصادی در شادی جوانان مؤثر است. با توجه به آنچه گفته شد، این پژوهش به دنبال درک این مساله است که دانشجویان چه تلقی‌ای از شادی دارند، شرایط زمینه‌ساز شادی آن‌ها چیست؟ و استراتژی‌های آن‌ها برای تقویت شادی چیست؟ لازم به ذکر است بسیاری از مطالعات پژوهشی که در این حوزه انجام شده است، با رویکرد کمی و تکنیک پیمایش صورت گرفته و کمتر پژوهشی به مطالعه شادی با رویکرد کیفی پرداخته است؛ بنابراین، در این پژوهش سعی می‌شود به فهم شادی از منظر دانشجویان پرداخته شود.

پیشینه پژوهش

بخارایی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان تحلیل فضایی نشاط اجتماعی در سطح مناطق شهری مشهد که با روش ترکیبی کمی - کیفی انجام داده‌اند، به این نتیجه رسیده‌اند که معیار نشاط اجتماعی شهروندان در حد متوسط است. مناطق (۱،۲،۴ و ۵) در موقعیت متوسط رو به پایین، منطقه ۹ متوسط و مناطق (۱۱،۱۲، ۱۰، ۸، ۷، ۶، ۳ و ۴) ثامن) متوسط رو به بالا قرار داشتند. در بین مناطق شهری مشهد، منطقه ۱۰ در جایگاه اول نشاط اجتماعی و منطقه ۵ شهری در پایین‌ترین سطح رتبه‌بندی قرار گرفته‌اند.

خطیبی، اعظم (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان تبیین جامعه‌شناختی تعاملات همسایگی و تأثیر آن بر احساس نشاط اجتماعی شهروندان در شهر همدان با استفاده از روش پیمایشی به این نتیجه رسیدند که بین تعاملات همسایگی و نشاط اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج رگرسیون چندمتغیره نشان داد که از بین مؤلفه‌های تعاملات همسایگی، شبکه روابط تبیین‌کننده اصلی نشاط اجتماعی است.

اعلایی بوسجن و بشیری (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان نقش توسعه برنامه‌های فرهنگی - اجتماعی دانشگاه پیام نور بر نشاط اجتماعی دانشجویان که با استفاده از روش پیمایش انجام داده‌اند به این نتیجه رسیدند که متغیرهای سن، جنس، پایگاه اجتماعی و اقتصادی، عملکرد فرهنگی و اجتماعی همبستگی بالایی با نشاط اجتماعی دانشجویان دارد. عباس زاده و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی ارتباط بین اشکال سرمایه و شادی در بین حاشیه‌نشینان و غیر حاشیه‌نشینان شهر تبریز با استفاده از روش پیمایشی در بین ۳۰۰ نفر از شهروندان به این نتیجه رسیدند که میزان شادی در بین افراد مورد مطالعه در حد متوسط رو به بالا است و اشکال سرمایه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی رابطه معنی‌داری با شادی دارند، با این تفسیر که سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی نقش بیشتری در میزان شادی دارند.

کامتان و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان شادی در بین دانشجویان سال دوم پزشکی و همبسته‌های آن با استفاده از پرسشنامه آکسفورد، به این نتیجه رسیدند که میزان

شادی دانشجویان پسر بیشتر از دختر بود. همچنین بر اساس یافته‌های این پژوهش، ۸۵ درصد از دانشجویان پزشکی که احساس شادی داشتند، هرگز سیگار یا مواد مخدر مصرف نکرده بودند.

هانراهان و گونزالز^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان شادی: بالاترین شکل سلامت، به این نتیجه رسیدند که بهبود و ارتقای بهزیستی نخستین گام در ایجاد فرهنگ شادی است. سانگ^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان مطالعه تأثیر کنترل آلودگی هوا بر شادی ساکنان شهری، به این نتیجه رسیدند که الف) تجربه زندگی یک عامل اصلی در تأثیرگذاری بر شادی ساکنان بود. ب) سفر سبز و حمل و نقل عمومی تأثیر معنی‌داری بر شادی ساکنان نداشت. ج) امنیت شغلی خوب یکی از دلایل اصلی برای بهبود بهزیستی ذهنی در فرآیند کنترل آلودگی هوا می‌باشد.

شوشانا^۳ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان جوانی، طبقه و شادی که با روش کیفی و تکنیک مصاحبه عمیق انجام شده است، به این نتیجه رسیده است که تفاوت معنی‌داری بین طبقات مختلف با در نظر گرفتن مفهوم شادی، ویژگی‌های خاص شادی و عملکردهای اکتساب شادی وجود دارد. بدین معنی که جوانان متعلق به طبقات بالا امکان‌های بیشتری برای تجربه شادی و دسترسی به منابع برای دستیابی به شادی دارند.

پژوهشی با عنوان ارتباط بین پایگاه و شادی: شواهدی از سیستم کاست در روستاهای هند توسط لندجم و واندپلاس^۴ (۲۰۱۸) انجام شده است. نتایج مطالعه نشان داده است در مناطق روستایی، کاست همچنان تعیین‌کننده فرصت‌های زندگی است. به این معنی که کاست‌هایی که در سطح بالا قرار داشتند به‌طور واضح شادتر از کاست‌های سطح پایین و متوسط بودند.

-
1. Hanrahan & Gonzalez
 2. Song
 3. Shoshana
 4. Landeghema & Vandeplas

چارچوب مفهومی

از اهداف اصلی بررسی متون و مبانی نظری و پژوهش‌ها در شیوه‌گراند تئوری، افزایش حساسیت نظری محقق است؛ یعنی توانایی پژوهشگر در معنی‌دار کردن داده‌ها و داشتن بصیرت و استعداد درک و قدرت تحلیل و تفکیک عناصر مرتبط با نامرتبط؛ البته پژوهشگر در ساختن نظریه نباید تحت تأثیر اطلاعات حاصل از مبانی نظری قرار گیرد و به دنبال آزمون و تأیید آن‌ها باشد (فتحی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۱۰). به همین دلیل، در این پژوهش نیز به تعریف مفهوم شادی و برخی از نظریه‌های مرتبط پرداخته می‌شود.

شادی با مفاهیمی چون شادی پایدار و گذرا مفهوم‌سازی می‌شود. شادی پایدار اشاره به رضایت از زندگی یا بهزیستی ذهنی دارد. شادی گذرا هم اشاره به رویدادهای مثبت و آنی در زندگی دارد که موجبات شادی را فراهم می‌سازد (جانگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۷: ۶۳). بر طبق دیکشنری وبستر، شادی «حالتی از بهزیستی و رضایت و تجربه مطلوب و رضایت‌بخش است»، همچنین بهزیستی ذهنی است که رضایت از زندگی و احساسات مثبت را در برمی‌گیرد (چو و وانگ^۲، ۲۰۱۶: ۲). اقتصاددانان و روانشناسان توجه زیادی به پژوهش‌های شادی دارند. بعد از کارهای اولیه ریچارد استرلین (۱۹۷۴) درباره شادی، بسیاری از اندیشمندان نقش ویژگی‌های جمعیت شناختی نظیر سن، جنس و وضعیت مادی را به اندازه ویژگی‌های اقتصادی-اجتماعی مانند درآمد، وضعیت اشتغال و وضعیت محل سکونت در بهزیستی ذهنی افراد مؤثر می‌دانستند. آن‌ها در مطالعات خود به این نتیجه رسیده‌اند که ویژگی‌های فردی به‌طور مستقیم بر بهزیستی فرد تأثیر دارد. علاوه بر متغیرهای اجتماعی-اقتصادی، متغیرهای روان‌شناختی نظیر تعاملات و سرمایه اجتماعی هم در شادی افراد نقش دارند (کیم و جیم^۳، ۲۰۱۸: ۲).

از نظر پارسونز، نظام اجتماعی از مجموعه‌ای کنشگران فردی تشکیل می‌شود که در یک موقعیت فیزیکی، با یکدیگر کنش متقابل دارند. این کنشگران بر حسب گرایش به

1. Jang
2. Chuo & Wang
3. Kim & Jim

ارضای حد مطلوب برانگیخته می‌شوند و رابطه‌شان با موقعیت و با همدیگر به واسطه یک نظام ساختاربندی شده فرهنگی و نمادهای مشترک مشخص می‌شود (ریترز، ۱۳۸۴:۵۳۸). وی در کتاب نظام اجتماعی نشان می‌دهد که چگونه روابط نقش بر اساس انتظارات مشترک در مورد رفتار و نگرش‌های افراد دیگر به وجود می‌آید. این انتظارات خود نتیجه فرآیندهای مشترک درونی ساختن هنجارهای جامعه و اجتماعی شدن هستند.

دو نوع رضایت در جامعه برای افراد وجود دارد. الف) رضایت درونی و ب) رضایت ابزاری در سطح سازمان، رضایت درونی دربرگیرنده تأیید فرد از جانب دیگران، تصدیق موفقیت شغلی و تأمین شغلی است و رضایت ابزاری شامل پاداش‌های موجود در سازمان‌هاست که اساساً از نوع پاداش‌های مادی است؛ بنابراین، در صورتی که نظام فرهنگی بتواند بین نظام شخصیتی و انتظارات روانی و مادی آن‌ها و اهداف سازمانی، ارتباط منطقی ایجاد کند، کنشگران می‌توانند به احساس رضایتمندی دست یابند (کیا و امیری، ۱۳۹۲:۱۳۹). بر این اساس می‌توان گفت که دانشجویان در دانشگاه و مراکز علمی با درگیر شدن در «تعاملات مناسبی» مبتنی بر علم و دریافت پاداش از این مشارکت به رضایت خاطر درونی و حس شادی دست می‌یابند.

بر طبق نظریه نشاط و خوشبختی واقعی سه منبع برای نشاط و خوشبختی وجود دارد که عبارت‌اند از: ۱) لذایذ زندگی ۲) دل‌بستگی‌های زندگی و ۳) کارهای مفید هدفمند. دو مورد اول سلیقه‌ای هستند و به برداشت شخصی فرد از وقایع و رویدادهای زندگی بستگی دارند اما مورد سوم به نظر سلیگمن به معنای انجام کارهایی است که به منظور دستیابی به ارزش‌ها صورت می‌گیرند و هدفی فراتر از ارضای تمایلات فردی را دنبال می‌کنند. به نظر سلیگمن خوشبختی تلفیقی از سه مورد فوق به شمار می‌رود. خوشبختی واقعی زمانی حاصل می‌شود که فرد به این سه منبع خوشبختی دست‌یافته باشد (دینر و سلیگمن^۱، ۲۰۰۲:۸۱).

تئوری خودتعیین‌گری استدلال می‌کند سه نیاز روانی رفتار را هدایت کرده و به سمت رشد، توسعه و بهزیستی پیش می‌برد. این سه نیاز وابستگی، استقلال و شایستگی است. وابستگی و احساس تعلق یعنی نیاز به ارتباط با دیگران و بسط ارتباط نزدیک با دیگران، نیاز به استقلال، حالتی از آزادی و توانایی نسبت به کنترل زندگی شخصی است به نحوی که حس یکپارچگی را در فرد تقویت کند و نیاز به شایستگی به احساس قدرت در کنترل محیط و پیامدهای عمل فردی اشاره دارد. بر طبق نظریه خودتعیین‌گری، افراد باید همه این نیازها را برای تجربه سطح بالایی از بهزیستی یا شادی برآورده سازند. هر کدام از نیازها، رفتارهایی را در تجربیات زندگی روزمره از جمله زندگی واقعی برمی‌انگیزد (بریزان^۱ و همکاران، ۲۰۱۷: ۲).

با تأمل در نظریه‌های نشاط و خوشبختی واقعی و خودتعیین‌گری می‌توان چنین استنباط کرد که این نظریه‌ها بیشتر به بعد روان‌شناختی شادی توجه کرده‌اند و به یک معنا، مفهوم شادی که متأثر از عوامل و متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در سطوح خرد و کلان هست را به یک بعد روان‌شناختی تقلیل داده است. یکی از متغیرهای خیلی مهم در نشاط و شادی، عامل اقتصادی است که تأمل در نظریه‌های مختلف حکایت از این دارد که عامل اقتصاد در کنار سایر عوامل اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی می‌تواند به شادی واقعی انسان‌ها منجر شود. یکی از مصادیق چنین ادعایی، نظریه لایارد است.

لایارد بر این اعتقاد است که بدون تردید، ثروت در احساس شادی و نشاط نقش مهمی دارد ولی اینکه پیشرفت اقتصادی و افزایش قدرت خرید مردم، به بالا رفتن میزان نشاط و احساس خوشبختی منجر شود، ادعای پذیرفتنی نیست. دلیلش این است که در جوامع صنعتی که ثروت و درآمد بیشتری دارند، افراد جامعه از افسردگی و غم و اندوه رنج می‌برند و از زندگی خود احساس لذت نمی‌کنند. وی بر این اعتقاد است که در ۵۰ سال گذشته غربی‌ها شادتر نشده‌اند و بدون شک اقتصاد متغیر مهمی در احساس شادی انسان‌ها است ولی سیاست عمومی نباید به اقتصاد بسنده کند، بلکه باید به نقش روان‌شناسی

مدرن، جامعه‌شناسی و فلسفه در ارتقای سطح شادی توجه کند. اگر دانشمندان صرفاً به بهبود مادی تکیه کنند و نقش افزایش میزان جراثیم، طلاق، آلودگی محیط‌زیست و بیماری‌های روانی را نادیده بگیرند نقشی در افزایش شادابی و نشاط عمومی ایفا نخواهند کرد (طباطبایی نسب، ۱۳۹۹: ۲۶۶).

روش‌شناسی تحقیق

در این پژوهش از روش کیفی مبتنی بر رویکرد نظریه داده بنیاد استفاده شده و تلاش بر این بوده تا با بهره‌گیری از مصاحبه عمیق، تجربه زیسته جوانان و معنای ذهنی آن‌ها از شادی فهمیده شود. نقطه قوت تحلیل کیفی توانایی آن در ارائه توصیفات متنی پیچیده از چگونگی مواجهه مردم با موضوعات مورد تحقیق است. در این روش پژوهش، سعی می‌شود تا اطلاعاتی درباره رفتارها، باورها، عقاید، احساسات و روابط فردی متناقض ارائه شود (عباس‌زاده و کریم‌زاده، ۱۳۹۶: ۱۲۸).

مشارکت‌کنندگان این پژوهش بیست نفر از دانشجویان دانشگاه تبریز است که به روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انتخاب شدند. معیار ورود مشارکت‌کنندگان، شرکت داوطلبانه آن‌ها بود. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به صورت مداوم و هم‌زمان بود. قبل از شروع مصاحبه‌ها از شرکت‌کنندگان اجازه ضبط مصاحبه‌ها گرفته شد و هدف پژوهش برای آن‌ها توضیح داده شد. مصاحبه‌ها در یک جلسه به مدت ۴۰-۴۵ دقیقه صورت گرفت. فرآیند مصاحبه تا زمانی ادامه داشت که معیار اشباع اطلاعات تأمین شود.

در مرحله تجزیه و تحلیل، با مرور داده‌های جمع‌آوری شده و ادغام نمونه‌های مشابه و حذف نمونه‌های غیر مرتبط، مفهوم‌های به‌دست آمده از داده‌ها نخست با کدگذاری باز تحلیل شدند. برای ایجاد طبقه‌ای گسترده‌تر، از کدگذاری محوری که در آن کدهای مشابه از نظر ماهیت و معنا در یک طبقه قرار خواهند گرفت، استفاده شد. در نهایت از طریق کدگذاری گزینشی، مقوله اصلی پژوهش استخراج گردید. محورهای مصاحبه در این پژوهش عبارت است از: تلقی جوانان از شادی، عوامل تأثیرگذار بر شادی، پیامدهای شادی در سطح فردی و جامعه و راهکارهای مناسب برای شادی جوانان.

یافته‌های تحقیق

در پژوهش حاضر ۲۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه تبریز مورد مصاحبه قرار گرفتند. کمترین سن مشارکت‌کنندگان ۲۰ و بیشترین آن ۳۵ سال بود. میزان تحصیلات مشارکت‌کنندگان از کارشناسی تا دکتری را شامل می‌شود. بر حسب طبقه اجتماعی، ۵ نفر خود را جزو طبقه متوسط به بالا، ۹ نفر طبقه متوسط و ۶ نفر هم طبقه پایین بیان داشتند.

جدول ۱- مشخصات کلی مشارکت‌کنندگان پژوهش

ردیف	جنس	سن	رشته	مقطع تحصیلی	پایگاه اجتماعی-اقتصادی
۱	مرد	۲۴	روانشناسی	ارشد	متوسط
۲	زن	۲۶	علوم سیاسی	ارشد	متوسط
۳	مرد	۲۱	علوم اجتماعی	کارشناسی	پایین
۴	مرد	۲۸	علوم تربیتی	دکتری	متوسط به بالا
۵	زن	۲۴	روانشناسی	ارشد	پایین
۶	مرد	۲۷	عمران	ارشد	متوسط
۷	مرد	۲۸	علوم اجتماعی	دکتری	متوسط
۸	زن	۲۶	حقوق	ارشد	متوسط به بالا
۹	مرد	۲۸	حقوق	ارشد	متوسط به بالا
۱۰	زن	۳۱	علوم تربیتی	دکتری	متوسط
۱۱	مرد	۲۵	روانشناسی	ارشد	متوسط
۱۲	مرد	۳۲	اقتصاد	دکتر	متوسط به بالا
۱۳	مرد	۲۹	علوم تربیتی	ارشد	پایین
۱۴	زن	۳۵	علوم اجتماعی	دکتر	متوسط
۱۵	زن	۲۰	علوم اجتماعی	کارشناسی	پایین
۱۶	مرد	۳۴	اقتصاد	دکتر	متوسط به بالا
۱۷	مرد	۳۲	علوم تربیتی	دکتر	متوسط
۱۸	زن	۲۹	ریاضی	دکتر	متوسط
۱۹	زن	۲۶	ریاضی	ارشد	پایین
۲۰	مرد	۲۶	علوم سیاسی	ارشد	پایین

شرایط علی: همکنشی عوامل اقتصادی و خانوادگی

عوامل اقتصادی

بسیاری از مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر در خصوص شرایط علی مؤثر بر شادی دانشجویان به مفاهیمی نظیر درآمد بالا، خرید کردن، مسافرت، وضعیت معیشتی مردم، حقوق و دستمزد و نداشتن نگرانی از تأمین کالاهای ضروری برای خانواده خود اشاره کرده‌اند، در مقوله محوری تعیین گره‌های اقتصادی طبقه‌بندی شده است. واقعیت این است که بخشی از تلاش‌های مردم معطوف به تأمین و تهیه وسایل موردنیاز بقای خود و خانواده است.

دانشجوی کارشناسی ارشد علوم تربیتی شادی را معادل دارا بودن رفاه خوب می‌داند و می‌گوید:

«داشتن درآمد خوب، رفتن به مسافرت، هدیه گرفتن و دادن برای من شادی آور است. واقعیت هم آینه که وقتی به سفر میرم یا هدیه‌ای را دریافت می‌کنم به معنی واقعی کلمه لذت می‌برم و احساس شادی می‌کنم»

دانشجوی ارشد عمران در پاسخ به این سؤال که «با چه چیزی شما احساس شادی می‌کنید؟» چنین گفت:

«به چیزایی منو شاد می‌کنه، مثل رفتن به بازار و خرید حسابی کردن، شرکت در مراسم‌ها و مهمانی‌های شادی آور، مسافرت به خارج از کشور و گفتگو و گشت‌وگذار با دوستانم».

عوامل خانوادگی

برخی از مشارکت‌کنندگان در ارتباط با عوامل مؤثر بر شادی به مفاهیمی نظیر تربیت خانوادگی، فرهنگ حاکم بر خانواده، ارتباطات و تعاملات خانوادگی اشاره کردند که در مقوله محوری عوامل خانوادگی طبقه‌بندی شده است.

یکی از دانشجویان رشته علوم اجتماعی در خصوص عوامل مؤثر بر شادی چنین می‌گفت:

«جامعه‌پذیری کودکان نخست در خانواده صورت می‌گیرد اگر فضای خانه و خانواده آکنده از مهر و محبت و دوستی باشد، احساس شادی در بچه‌ها هم وجود خواهد داشت». یکی دیگر از دانشجویان به نقش تعاملات در خانواده تأکید می‌کرد و می‌گفت: «در صورتی بین اعضای خانواده تعاملات مثبتی وجود داشته باشد، این ارتباطات بین اعضای خانواده منجر به شادی همه خانواده می‌شود».

جدول ۲- مقوله و خرده مقوله‌های شرایط علی مؤثر بر شادی

مقوله‌ها	خرده مقوله‌ها	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
عوامل اقتصادی	درآمد	۱۰	۸۱	۱۵/۹۱
	خرید کردن	۴		
	مسافرت	۵		
	پاداش	۲		
	اوقات فراغت	۲		
	رفاه داشتن	۶		
	هدیه دادن و گرفتن	۸		
	توجه به وضع معیشتی مردم	۶		
	کنترل بازار	۳		
	تأمین مواد اولیه برای مردم	۸		
	نداشتن نگرانی تهیه کالاهای اساسی	۱۰		
	ثبات بازار	۸		
	توجه به دستمزد و حقوق	۹		
عوامل خانوادگی	تربیت خانوادگی	۵	۲۰	۳/۹۲
	فرهنگ حاکم بر خانواده	۳		
	ارتباطات و تعاملات خانوادگی	۱۲		

زمینه و بافت: همزیستی ارزش‌های مادی و غیرمادی

سرمایه اجتماعی

برخی از مشارکت‌کنندگان به شرایط زمینه‌ای مؤثر بر شادی دانشجویان با مفاهیمی نظیر اعتماد به همدیگر، شرکت در فعالیت‌های جمعی، داشتن حمایت دوستان، همدلی با دیگران، تعامل با اعضای خانواده، ارتباط با دوستان اشاره می‌کردند که در مقوله محوری سرمایه اجتماعی طبقه‌بندی شده است.

یکی از دانشجویان به نقش اعتماد و مشارکت اجتماعی در شادی اشاره کرد و چنین

گفت:

«زمانی که در کارهای مهم می‌توانیم به همدیگر اعتماد کنیم و یا در کارهای خاص به کمک هم می‌تونیم امیدوار باشیم این اطمینان قلبی، ما را دل شاد می‌کند».

تفوق ارزش‌های مادی

برخی از مشارکت‌کنندگان در پاسخ به اینکه عوامل زمینه‌ای مؤثر در شادی چه است؟ به مفاهیمی نظیر کار کردن، پول درآوردن، مسکن خوب، خودروی مناسب، شغل پردرآمد، مسافرت‌های لاکچری اشاره کردند که در مقوله تفوق ارزش‌های مادی طبقه‌بندی شده است.

یکی از مشارکت‌کنندگان چنین می‌گفت:

«بهترین بستر برای شادی داشتن کار پردرآمد و پول زیاد هست که بتونی با آن به آرزوهایت برسی. این یعنی خوشبختی».

دانشجوی رشته علوم اقتصادی اظهار داشت:

«به نظر می‌رسد در جامعه امروز، پول سرمنشأ اصلی بسیاری از امور شده و کسی که پول زیادی دارد و می‌تونه نیازهای خانواده خودشو به راحتی و با آرامش برآورده کنه. این چیزی جز شادی نیست».

جدول ۳- مقوله‌ها و خرده مقوله‌های مرتبط با شرایط زمینه‌ای شادی

مقوله‌ها	خرده مقوله‌ها	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
سرمایه اجتماعی	اعتماد به همدیگر	۱۱	۴۷	۹/۲۳
	شرکت در فعالیت‌های جمعی	۹		
	داشتن حمایت دوستان	۸		
	همدلی با دیگران	۵		
	تعامل با اعضای خانواده	۶		
	ارتباط با دوستان	۸		
تفوق ارزش‌های مادی	کار کردن	۱۵	۵۵	۱۰/۸۰
	پول درآوردن	۱۰		
	مسکن خوب	۸		
	خودروی مناسب	۵		
	شغل پردرآمد	۱۰		
	مسافرت لاکچری	۷		

پدیده محوری: کالایی شدن شادی

پس از تحلیل یافته‌های مصاحبه، تقلیل و کدگذاری در پژوهش حاضر مفهوم کالایی شدن شادی به دست آمد. به این معنی که شادی در بین جوانان با موضوع مادیات و مفاهیم مرتبط با آن گره خورده است و معنای ذهنی آن‌ها هم در خصوص شادی تحت تأثیر مسائل اقتصادی هست. به نظر می‌رسد که بخشی از این امر معطوف به تغییر ارزش‌ها در جامعه به سمت مادیات و مسائل اقتصادی می‌باشد. تأکید بر مسائل اقتصادی و پولی در خصوص یک حالت درونی و غیرمادی هم حاکی از احساس محرومیتی است که دانشجویان در جامعه امروز با آن روبه‌رو هستند و هم نشان‌دهنده تغییر الگوی ارزش‌ها و سبک زندگی‌ها در دنیای امروز هست. در واقع تبدیل ثروت و مسائل مادی به ارزش در کشور بر روی ارزش‌های دیگر تأثیر گذاشته است.

رفیع پور در کتاب توسعه و تضاد دو دلیل اصلی برای تبدیل شدن ثروت به ارزش در ایران را نام می‌برد. دلیل نخست، ظهور و بروز نابرابری است که یک سلسله از فعل‌وانفعالات را در جامعه به وجود می‌آورد و در فرآیند آن ثروت و پول در جامعه با ارزش تلقی می‌شود. دلیل دوم را ناظر بر اقدامات مبتنی بر نیاز آفرینی و فقر می‌داند (رفیع پور، ۱۳۷۷:۱۹۹). البته بایستی به این موضوع هم اشاره شود که با مروری بر نظریه‌های اقتصاددانان در رابطه با شادی و نشاط و همچنین پژوهش‌های تجربی پیشین، تأثیر متغیرهای اقتصادی از قبیل درآمد بالا، ثروت زیاد بر شادی به صورت مقطعی بوده و عامل اقتصادی نظیر درآمد و ثروت برای ایجاد شادی ماندگار باید با عوامل اجتماعی و فرهنگی و روان‌شناختی همراه باشد.

شرایط مداخله‌گر: عوامل روان‌شناختی

احساس خود ارزشمندی

برخی از دانشجویان مشارکت‌کننده در پژوهش حاضر به مفاهیمی مانند با برنامه بودن، خودکارآمدی، شغل مناسب، مفید بودن، منظم بودن و موفقیت در کار و زندگی در رابطه با شرایط مداخله‌گر در شادی اشاره می‌کردند که در مقوله محوری احساس خود ارزشمندی قرار داده شده است. دانشجوی دکتری ریاضی، ساکن تبریز و ۳۱ ساله در پاسخ به اینکه «به نظر شما شادی چه معنی دارد؟» چنین می‌گوید:

«شادی به نظر من یعنی اینکه وقتی صبح زود از خواب بیدار میشی برای اون روزت برنامه داشته باشی و در آخر شب احساس مفید بودن داشته باشی».

دانشجوی رشته علوم اجتماعی می‌گوید:

«شادی یعنی اینکه شغلی داشته باشم و اونو دوست داشته باشم و با دقت زیاد اونو انجام بدم و لذت ببرم و از اینکه کارم را بدون استرس و راحت انجام می‌دهم احساس رضایت داشته باشم. درواقع با این وضعیت به آدم موفق‌تری در زندگی ام تبدیل می‌شوم و می‌توانم کارهایم را با بازدهی خوب انجام دهم».

جدول ۴- مقوله و خرده مقوله‌های شرایط مداخله‌گر بر شادی

مقوله	خرده مقوله‌ها	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
احساس خود ارزشمندی	با برنامه بودن	۱۰	۴۷	۹/۲۳
	خودکارآمدی	۳		
	شغل مناسب	۶		
	مفید بودن	۸		
	منظم بودن	۸		
	موفقیت در کار و زندگی	۱۲		

رضایت از زندگی

برخی از جوانان شادی را به عنوان رضایت از زندگی تعریف می‌کردند. درک آن‌ها از شادی احساس رضایت و خرسندی در زندگی شخصی‌شان بود. داینر و همکاران (۱۹۹۹) رضایت از زندگی را به‌مثابه ارزیابی ذهنی و کلی فرد از نقاط مثبت زندگی خود به صورت کلی یا ابعاد خاص زندگی نظیر زندگی خانوادگی یا تجربه مدرسه تعریف می‌کند (اوکوآراجی^۱ و همکاران، ۲۰۱۷:۲۸۴). مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر با مضمون‌هایی نظیر احساس خوشبختی، امید و تسلط بر خود به مفهوم سرمایه روان‌شناختی و ارتباط آن با شادی پرداخته‌اند. سرمایه روان‌شناختی به‌مثابه منابع فردی در نظر گرفته می‌شود که رضایت فردی را تسهیل می‌کند و در نتیجه نگرش مثبت نظیر بهزیستی و مشغولیت را فراهم می‌سازد (سالاس-والینا^۲، ۲۰۱۸:۱۵۱).

دانشجوی دکتری ریاضی شادی را در لذت بردن از لحظات زندگی تعریف می‌کرد و می‌گفت:

«وقتی کلمه شادی را می‌شنوم، لذت از لحظه‌های زندگی به ذهنم خطور می‌کند. من شادی را در آرامش و فکر آسوده می‌دانم. احساس می‌کنم زمانی که اون رضایت خاطر را

-
1. Okwaraji
 2. salas-vallina

از خود و خانواده‌ام داشته باشم راحت‌تر می‌توانم به خود و زندگی‌ام کنترل داشته باشم و این حس تسلط بر زندگی موجبات عملکرد مثبت را در من به وجود میاره».

دانشجوی کارشناسی عمران شادی را به خندیدن و سرور درونی نسبت می‌دهد و می‌گوید:

«شادی به نظر من آینه که هر روز که از خواب بلند میشی با خنده از رختخواب پاشی و حس ناراحتی و اندوه نداشته باشی. از ته دل بتونی بخندی و مسرور باشی».

جدول ۵- مقوله و خرده مقوله‌های شرایط مداخله‌گر در شادی

مقوله	خرده مقوله‌ها	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
رضایت از زندگی	احساس خوشبختی	۵	۷۰	۱۳/۷۵
	آرامش	۳		
	لذت بردن	۸		
	نداشتن افسردگی	۴		
	رضایت از خانواده	۳		
	ورزش	۵		
	کوهنوردی	۵		
	لذت مطالعه	۲		
	خندیدن	۷		
	شادی و سرور	۵		
	نداشتن نگرانی	۴		
	عملکرد مثبت و خوشایند	۷		
	تسلط بر خود	۳		

کنش و برهم کنش و استراتژی‌ها

سیاست‌گذاری‌های مطلوب

برخی از مشارکت‌کنندگان در خصوص راهکارهای افزایش شادی در بین دانشجویان به مفاهیمی نظیر بسترسازی برای اشتغال مناسب و لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت اشاره کردند که در زیرمجموعه مقوله اصلی سیاست‌گذاری‌های مطلوب طبقه‌بندی شده است.

بسترسازی برای اشتغال مناسب

مشارکت‌کنندگان این پژوهش در پاسخ به این سؤال که چه راهکارهایی برای افزایش نشاط و شادی در بین دانشجویان می‌توانید ارائه بدهید؟ به مفاهیمی نظیر ایجاد شغل، بسترهای کسب درآمد، تسهیل فرآیند کاریابی، تشکیل خانواده، ایجاد زمینه‌های کارآفرینی، حمایت از جوانان، ارائه مشوق‌های مالی برای ایجاد کار اشاره کردند که در مقوله محوری بسترسازی بر اشتغال مناسب قرار داده شد.

یکی از دانشجویان راهکار افزایش نشاط در جامعه را حمایت از جوانان در زمینه‌های کار و شغل می‌دانست و می‌گفت:

«برای اینکه جوان شادی داشته باشیم کافی است زمینه‌های کار را برایش فراهم کنیم. حمایت‌های مالی را در راستای کارآفرینی و فرآیندهای آن قرار بدیم تا امید داشته باشه». دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حقوق راهکارهایی برای افزایش و تقویت شادی در جامعه ارائه می‌دهد و می‌گوید:

«در رابطه با شادی شهروندان بایستی حکومت اقدامات و سیاست‌گذاری‌های مطلوبی داشته باشد، نخست اینکه شغل و درآمدی را برای شهروندان جامعه فراهم سازند برای اینکه بیکاری و نداشتن درآمد آفت بزرگی برای احساس شادی مردم است دوم اینکه فضاهای تفریحی مناسبی برای تفریح خاطر خانواده‌ها ایجاد بکنند».

لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت

برخی از مشارکت‌کنندگان در رابطه با راهکارهای افزایش نشاط و شادی دانشجویان به مفاهیمی همچون توجه خانواده‌ها به فراغت بچه‌ها، تفریحات سالم، برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت دانشجویان، توجه به جذابیت برنامه‌های رسانه‌ها اشاره کردند که در مقوله محوری لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت جوانان طبقه‌بندی شده است. مطالعات متعددی نشان داده‌اند که اوقات فراغت اهمیت و رابطه معنی‌داری با نشاط دارد. افراد با گذران اوقات فراغت، به عنوان وقتی که در اختیار آن‌ها است و آزادانه و به میل خود

می‌توانند از آن استفاده کنند، به شیوه دلخواه درصدد افزایش میزان رضایتمندی و نشاط خود هستند (تمیزی فر و عزیزی مهر، ۱۳۹۶:۲۱۴).

یکی از دانشجویان در این خصوص می‌گفت:

«بینید در سطح کلان باید دولت برای جوانان زمینه‌های اوقات فراغت مناسب از ورزش تا موسیقی، از برنامه‌های جذاب تلویزیونی تا تفریحات سالم را فراهم سازد و در سطح خرد هم دانشگاه‌ها باید از حالت خمودگی بیرون بیایند و بسترهای مناسبی برای زمان‌های بعد از کلاس رسمی به وجود بیاورند».

یکی دیگر از دانشجویان چنین می‌گفت:

«مساله اوقات فراغت با توجه به نقش آن در رضایتمندی و شادی جوانان باید به صورت اساسی حل شود. بایستی در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی به این مساله به‌طور خاص و کارشناسانه نگریسته شود. در آن صورت هست که می‌تونیم تأثیرات آن را در شادی بینیم».

جدول ۶- مفاهیم و مقوله‌های مرتبط با بسترسازی برای اشتغال مناسب

مقوله	خرده مقوله‌ها	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
بسترسازی برای اشتغال مناسب	ایجاد شغل	۱۰	۵۰	۹/۸۲
	بسترهای کسب درآمد	۸		
	تسهیل فرآیند کاریابی	۵		
	تشکیل خانواده	۴		
	ایجاد زمینه‌های کارآفرینی	۵		
	حمایت از جوانان	۸		
	ارائه مشوق‌های مالی برای کار	۱۰		
لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت	توجه خانواده‌ها به فراغت بچه‌ها	۱۲	۳۲	۶/۲۸
	تفریحات سالم	۸		
	برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت	۵		
	توجه به جذابیت رسانه‌ای	۷		

پیامدها

توسعه اجتماعی

برخی از جوانان در پاسخ به سؤال به نظر تون آگه شادی در سطح فردی و اجتماعی در جامعه افزایش بکند، چه پیامدهایی می‌تونه داشته باشه؟ به مضمون‌های مهمی نظیر کاهش آسیب‌های اجتماعی، افزایش امید به زندگی، حل مشکلات اجتماعی، تقویت سرمایه اجتماعی اشاره کردند که در خوشه معنایی شادی به‌مثابه توسعه اجتماعی طبقه‌بندی شد. دانشجوی کارشناسی روانشناسی بر این باور بود که شادی پیامدهای مثبتی در جامعه دارد و ادامه می‌دهد:

«به نظر من از پیامدهای شادی در جامعه یکی افزایش امید به زندگی در افراد است. به این معنی که آگه شادی در جامعه بسط یابد افراد فکری آرام و آسوده و روح و روان سالمی خواهند داشت این امر هم کمک خواهد کرد به امید آن‌ها به زندگی‌شان». دانشجوی ارشد علوم اجتماعی از پیامدهای شادی در سطح اجتماعی می‌گوید:

«به نظرم آگه مردمان شادی باشیم در سطح اجتماعی آمار خودکشی و طلاق خیلی پایین میاد. به‌طور کلی آسیب‌های اجتماعی در جامعه کاهش پیدا می‌کنند. به عقیده من وقتی شادی در یک جامعه بسط یابد، حتی پابندی به قانون هم در آن جامعه افزایش پیدا می‌کنه و بی‌قانونی و قانون‌گریزی کم میشه».

دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی، تقویت سرمایه اجتماعی را از پیامدهای اصلی شادی در سطح اجتماعی می‌داند و می‌گوید:

«اگر شادی و زمینه‌های شادی در جامعه‌ای به وجود بیاید و شهروندان شادی داشته باشیم در سطح خرد ارتباط افراد با همدیگر زیاد میشه بعد این ارتباطات به خانواده‌ها کشیده می‌شوند و موجبات محبت و همدلی را در آن فراهم می‌سازد و همین امر باعث می‌شود که سرمایه اجتماعی در جامعه میان افراد تقویت شود».

دانشجوی ارشد علوم تربیتی پیامد شادی در جامعه را، موفقیت فردی و جمعی می‌داند

و چنین می‌گوید:

«به نظر من آگه بسترهای شادی در جامعه به وجود بیاید و شهروندان به معنی واقعی کلمه شادی را در درون خود احساس بکنند، پیامدی جز موفقیت برای آن‌ها نخواهد داشت.»

جدول ۷- مقوله و خرده مقوله‌های پیامدهای شادی

مقوله	خرده مقوله‌ها	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
توسعه اجتماعی	کاهش آسیب‌های اجتماعی	۸	۶۰	۱۱/۷۸
	تقویت سرمایه اجتماعی	۱۰		
	افزایش امید به زندگی	۱۰		
	توسعه فضاهای فرهنگی و تفریحی	۱۱		
	حل مشکلات فرهنگی	۳		
	حمایت از برگزاری کنسرت‌ها	۹		
	گسترش برنامه‌های شاد در رسانه‌ها	۹		

مدارای اجتماعی

برخی از مشارکت‌کنندگان در ارتباط با پیامدهای شادی به مفاهیمی نظیر روابط خانوادگی، همدلی با دیگران، یاری دیگران، همکاری با دیگران، تعلق خاطر داشتن، حمایت کردن و احترام به دیگران اشاره کرده‌اند که در مقوله مدارای اجتماعی قرار گرفته است. اهمیت مدارا در جامعه به گونه‌ای است که در صورت نبود آن، جامعه با مشکلات اساسی روبرو خواهد بود و افراد تنها راه مقابله با تفاوت‌ها را خشونت خواهند دانست. در واقع، مدارا به رسمیت شناختن دیگری است (بیاتی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۸).

دانشجوی دکتری رشته اقتصاد یکی از مهم‌ترین پیامدهای شادی در جامعه را کاهش خشونت در بعد فردی و اجتماعی می‌داند و چنین می‌گوید:

«یکی از مهم‌ترین پیامدهای شادی در سطح فردی و اجتماعی آینه که افراد شاد معمولاً اهل خشونت نیستند، دیر عصبانی می‌شوند و همین رفتار مطلوب به سطح جامعه

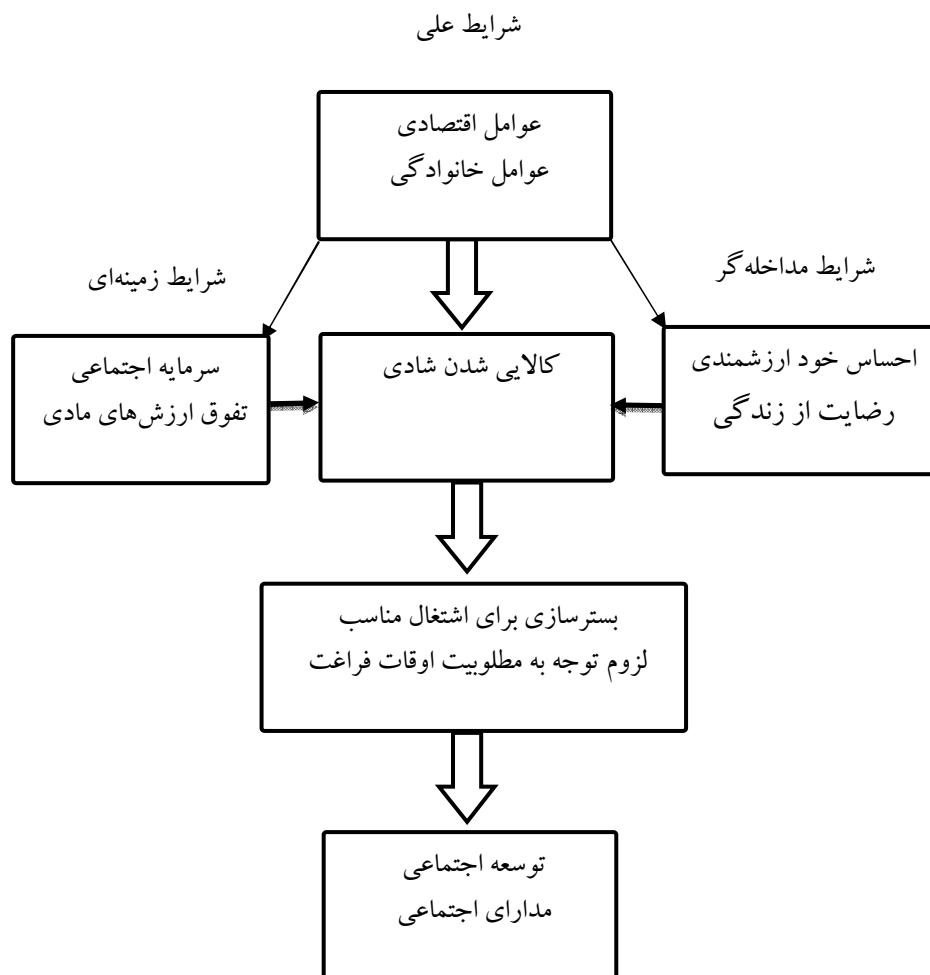
هم کشیده می‌شود یعنی تحمل رفتار دیگران راحت‌تر می‌شود و انسان‌ها در کنار هم با آرامش و محبت زندگی می‌کنند، اینا چیزی جز پیامدهای شادی نمی‌تواند باشد».

دانشجوی کارشناسی روانشناسی به فراگیر شدن همکاری در بین افراد جامعه اشاره می‌کند که از پیامدهای شادی در جامعه هست و چنین می‌گوید:

«از پیامدهای شادی در سطح فردی و اجتماعی می‌توان به افزایش روحیه همکاری و همیاری در جامعه و بین انسان‌ها اشاره کرد. انسان‌های شاد، روحیه حمایت و همدلی زیادی دارند و وقتی که این صفت بین مردم بسط پیدا کند، اون جامعه به سمت توسعه گام بر خواهد برداشت»

جدول ۸- مقوله و خرده مقوله مرتبط با پیامدهای شادی

مقوله	خرده مقوله	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
مدارای اجتماعی	روابط خانوادگی	۵	۴۶	۹/۰۳
	در کنار خانواده بودن	۸		
	با دیگران همدل بودن	۷		
	یاری دیگران	۴		
	همکاری با دیگران	۷		
	تعلق خاطر داشتن	۴		
	حمایت کردن	۳		
	معاشرت با همسر	۴		
	احترام به دیگران	۴		

شکل ۱- الگوی پارادایمی کالایی شدن شادی (شرایط علی، راهکار و پیامدها)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای شادی است. در این راستا، با بیست دانشجوی دانشگاه تبریز از دانشکده‌ها و رشته‌های مختلف، مصاحبه عمیق صورت گرفت. هرچند یافته‌های این پژوهش به سبب روش مطالعه آن با محدودیت تعمیم‌پذیری به جامعه گسترده دانشجویان روبه‌رو است ولی تلاش شده است تا درک و فهم عمیقی از شادی ارائه شود.

پس از تحلیل گفته‌های مشارکت‌کنندگان، یکی از مقوله‌های اصلی که دارای بیشترین فراوانی هم بود، مقوله عوامل اقتصادی بود. بسیاری از دانشجویان جوان شادی خود را درگرو رفع نیازها و خواسته‌های سطح اولیه و بنیادی خود می‌دانستند. مفاهیمی که بسیاری از مصاحبه‌شوندگان به آن اشاره می‌کردند نظیر خرید کردن، مسافرت و اوقات فراغت و تأمین مواد اولیه برای خانواده خود حاکی از نگرانی و دغدغه خاطر آن‌ها در تأمین مایحتاج اولیه زندگی‌شان بود. در این راستا، آرگایل^۱ (۱۹۹۹) نیز معتقد است بین درآمد و شادمانی ارتباط مثبت وجود دارد، اما پژوهش‌های وی نشان می‌دهد که این ارتباط در بین اقشار کم‌درآمد بیشتر است یعنی درآمد تا اندازه‌ای که نیازهای مادی افراد را برطرف می‌سازد بر شادمانی تأثیر دارد ولی درآمد بیش‌ازحد موردنیاز شادمانی را افزایش نمی‌دهد (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۶۰). «آگه درآمد خوبی داشته باشم، شادترین فرد دنیا می‌شوم» و «شادی برای من یعنی اینکه به تفریحاتم برسم و سفر برم و لذت ببرم» عبارتهایی بودند که دانشجویان برای تلقی خودشان از شادی بر آن تأکید داشتند.

یکی دیگر از مقوله‌های تأثیرگذار بر شادی از منظر دانشجویان که از مجموعه مقوله‌های فرعی نظیر تربیت خانوادگی، فرهنگ حاکم بر خانواده و ارتباطات و تعاملات اعضای خانواده حاصل شده است، عوامل خانوادگی بود. واقعیت این است که در دنیای

1. Argyle

معاصر ارتباطات درون خانواده با ظهور فناوری‌های ارتباطی رو به فرسایش نهاده است و همین کاهش ارتباطات کلامی بین اعضای خانواده انبوهی از ناشادمانی‌ها را در نهاد خانواده به وجود آورده است. بر همین اساس، مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر به مقوله عوامل خانوادگی به مثابه متغیری تأثیرگذار در شادی نگاه می‌کردند.

دانشجویان در ارتباط با شرایط مداخله‌گر بر شادی به مفاهیمی نظیر «با برنامه بودن»، «خودکارآمدی»، «مفید بودن»، «منظم بودن» و «موفقیت در کار و زندگی» اشاره می‌کردند که در پژوهش حاضر تحت عنوان مقوله «احساس خود ارزشمندی» طبقه‌بندی شده است. بسیاری از دانشجویان بر این باور بودند که افراد شاد در حوزه‌های مختلف زندگی خود موفق هستند و با این ویژگی می‌توانند در دیگران هم تأثیرگذار باشند و آن‌ها را به خودشان جذب کنند. افرادی که احساس شادی می‌کنند با برنامه هستند و زندگی‌شان دارای نظم و نسق خاصی است.

با تحلیل اظهارات مشارکت‌کنندگان، دو مقوله سرمایه اجتماعی و تفوق ارزش‌های مادی به عنوان شرایط زمینه‌ای مؤثر بر شادی مورد تأکید قرار گرفته است. از نظر کلمن، سرمایه اجتماعی به منزله کیفیت خوب روابط اجتماعی است. روابط افراد با دیگران شامل همکاری، همدلی، مشارکت و حمایت می‌شود و اینکه افراد چقدر می‌توانند بر روی یکدیگر حساب کنند که در مواقع لازم به درد آن‌ها خواهند خورد. در ارتباط با چگونگی و سازوکار تأثیرگذاری روابط اجتماعی بر نشاط و یا سلامت روان افراد، دو دیدگاه یا مدل وجود دارد. مدل تأثیر مستقیم ادعا می‌کند که صرف داشتن روابط اجتماعی مثبت و مشارکت داشتن در امور و مسائل اطراف فرد، برای شادی و سلامتی افراد مفید است، چراکه عزت‌نفس افراد را بالا برده و به آن‌ها احساس تعلق داشتن می‌دهد و در نتیجه احساس و عاطفه مثبت ایجاد می‌کند و صرف‌نظر از میزان استرس‌های زندگی، افراد را در مقابل سختی‌ها مقاوم ساخته، موجب تشویق آن‌ها به برگزیدن تجربه‌های مثبت‌تر و شیوه‌های زندگی سالم‌تر می‌شود. مدل دوم یا مدل غیرمستقیم تأکید می‌کند که روابط اجتماعی به خصوص هنگامی که فشار بالاست بر سلامت و شادی تأثیر می‌گذارد. به این

صورت که روابط اجتماعی افراد را در مقابل تجربه‌ها و عاطفه‌های منفی حفظ و از تأثیرگذاری زیاد استرس‌ها جلوگیری می‌کند (سمیعی اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۹۳). برخی از دانشجویان، رضایت از زندگی را هم از شرایط مداخله‌گر در شادی می‌دانستند و به مفاهیمی نظیر «ورزش»، «کوهنوردی» و لذت مطالعه و نداشتن نگرانی و اضطراب اشاره می‌کردند. رضایت از زندگی یک رویکرد شخصی است، ارزیابی عمومی از کلیت زندگی فردی یا برخی از جنبه‌های آن نظیر زندگی خانوادگی و تجربه زندگی است. رضایت از زندگی انعکاسی از توازن بین خواسته‌های فردی و حالت کنونی فرد است. به عبارت دیگر، در صورتی که بین سطوح خواسته‌های فردی و وضعیت کنونی فرد تفاوت فاحشی وجود داشته باشد، میزان رضایت از زندگی وی کاهش پیدا می‌کند (نعمتی و مهدی پور مارالانی، ۲۰۱۶: ۱۹۴).

یکی دیگر از مقوله‌هایی که دانشجویان در خصوص پیامدهای شادی به آن اشاره کردند، مدارای اجتماعی بود. مدارای اجتماعی یعنی پذیرفتن دیگری. همین پذیرش، میزان تحمل دیگران و همدلی با آن‌ها را در بسیاری از موارد تسهیل می‌کند. یکی از مسائلی که جامعه با آن دست‌وپنجه نرم می‌کند، خشونت‌هایی است که در سطوح فردی و اجتماعی به وقوع می‌پیوندد. در صورتی که مدارای اجتماعی در بین شهروندان جامعه تقویت شود، بسترهای تعاملات سازنده و مؤثر بهبود می‌یابد، این روابط اجتماعی موجبات اعتماد بین فردی را فراهم می‌سازد و از آسیب‌های خشونت‌بار جلوگیری می‌کند. برخی از مشارکت‌کنندگان عواملی نظیر روابط خانوادگی، با دیگری بودن، یاری دیگران، احترام به دیگران و معاشرت با همسر خود را در شادی خودشان مؤثر می‌دانستند. با توجه به همین اظهارات مشارکت‌کنندگان می‌توان استنباط کرد که می‌توان با آموزش صحیح برقراری ارتباط مؤثر بین فردی در دانشگاه‌ها و مدارس به شاد شدن جوانان در جامعه کمک کرد. برخی از دانشجویان در رابطه با پیامدهای شادی اجتماعی در جامعه به مفاهیمی نظیر «کاهش آسیب‌های اجتماعی»، «تقویت سرمایه اجتماعی»، «افزایش امید به زندگی» اشاره

مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای...، قاسم‌زاده و همکاران | ۱۰۹

می‌کردند که در مقوله شادی به‌مثابه توسعه اجتماعی طبقه‌بندی شده است. بسیاری از صاحب‌نظران نظیر وین‌هون^۱ (۲۵:۲۰۰۹)، شادی را بعد شناختی توسعه قلمداد کرده‌اند. در دنیای معاصر برای سنجش سطح توسعه‌یافتگی جوامع، متغیرهای کیفی نظیر نشاط و شادمانی شهروندان، رضایت از زندگی و امید به آینده اندازه‌گیری و بررسی می‌کنند و کشورهایی که در این شاخص‌ها دارای رتبه‌های پایینی هستند، جزو جوامع توسعه‌نیافته تلقی می‌شوند.

با تحلیل گفته‌های دانشجویان راهکارهایی هم در خصوص افزایش شادی به دست می‌آید که در مقوله‌های «بسترسازی برای اشتغال مناسب» و «لزوم توجه به مطلوبیت اوقات فراغت» طبقه‌بندی شده است. مشارکت‌کنندگان این پژوهش با مفاهیمی نظیر حمایت از کارآفرینی، ایجاد بسترهای شغلی، ارائه مشوق‌های مالی برای کارآفرینی به مقوله مهم بسترسازی برای اشتغال مناسب اشاره می‌کردند. تأمل در این مفاهیم نشان می‌دهد که برای داشتن یک جامعه سالم و بانشاط بایستی سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های عملیاتی در جهت بسترسازی برای اشتغال جوانان و همچنین توجه به گذران اوقات فراغت آن‌ها صورت پذیرد.

منابع

- اعلایی بوسجن، محسن و بشیری گیوی، حسین. (۱۳۹۶)، «نقش توسعه برنامه‌های فرهنگی - اجتماعی دانشگاه پیام نور بر نشاط اجتماعی دانشجویان»، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره ۲: ۴۱-۵۱.
- بخارایی، احمد؛ صنعتی شرقی، نادر؛ رستمی، شاه بختی و شریبتیان، محمدحسن. (۱۳۹۷)، «تحلیل فضایی نشاط اجتماعی در سطح مناطق شهری مشهد»، مجله برنامه‌ریزی و توسعه کالبدی، سال سوم، شماره ۳: ۱۳۴-۱۵۴.
- بیاتی، پروانه؛ جهانبخش، اسماعیل و بهیان، شاپور. (۱۳۹۷)، «تبیین جامعه‌شناختی چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با مدارای اجتماعی شهروندان شهر تهران»، بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره ۲: ۱۷-۳۹.
- تمیزی‌فر، ریحانه و عزیزی مهر، خیام. (۱۳۹۶)، «بررسی رابطه بنی اوقات فراغت و نشاط اجتماعی در شهر اصفهان»، پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، سال دوم، شماره ۶: ۲۰۹-۲۳۱.
- خطیبی، اعظم. (۱۳۹۶)، «تبیین جامعه‌شناختی تعاملات همسایگی و تأثیر آن بر احساس نشاط اجتماعی شهروندان در شهر همدان»، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، دوره هفتم، شماره ۲۲: ۱۰۷-۱۳۴.
- دیلینی، تیم. (۱۳۸۷)، نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی، ترجمه: بهرننگ صدیقی و وحید طلوعی، تهران: نشر نی.
- رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۷)، توسعه و تضاد، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ریترز، جورج. (۱۳۸۴)، نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه: محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی.
- سلطانی بهرام، سعید و قاسم زاده، داود. (۱۴۰۰)، «تبیین جامعه‌شناختی شادکامی جوانان بر اساس عوامل سرمایه‌ای و غیر سرمایه‌ای»، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه توسعه اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۴۸: ۶۵-۱۰۳.
- سمیعی اصفهانی، علیرضا؛ پور دانش، سامر و دانش، حسین. (۱۳۹۷)، «عوامل اجتماعی مؤثر بر نشاط اجتماعی معلمان»، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، شماره ۶: ۱۸۶-۲۰۰.

مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای...، قاسم‌زاده و همکاران | ۱۱۱

- طاهریان، حسین؛ فیض، داود و حیدرخانی، زهرا. (۱۳۹۳)، «عوامل مدیریتی و سازمانی مؤثر بر شادی و نشاط در دانشگاه‌ها و تأثیر آنها بر تولید علم»، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۲: ۹۹-۱۱۶.

- طباطبایی نسب، سید مجتبی. (۱۳۹۹)، «بررسی و تحلیل عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر نشاط و شادی»، فصلنامه علمی رهیافت‌های نوین در مطالعات اسلامی، دوره دوم، شماره ۳: ۲۴۹-۲۷۹.

- عباس‌زاده، محمد، قاسم‌زاده، داود و صالح، نوشین. (۱۳۹۵)، «بررسی ارتباط بین اشکال سرمایه و شادی در بین حاشیه‌نشینان و غیر حاشیه‌نشینان شهر تبریز»، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره هفتم، شماره ۲۹: ۱۵۷-۱۸۴.

- عباس‌زاده، محمد و کریم‌زاده، سارا. (۱۳۹۶)، «جهت‌گیری‌های زنان نسبت به محیط‌زیست (محل مطالعه: ارومیه)»، دو فصلنامه مسائل اجتماعی ایران، دوره هشتم، شماره ۲: ۱۲۱-۱۵۰.

- فتحی، منصور؛ فکرآزاد، حسین؛ غفاری، غلامرضا و بوالهروی، جعفر. (۱۳۹۲)، «عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی زنان»، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۵۱: ۱۳۲-۱۰۹.

- قاسم‌زاده، داود. (۱۳۹۰)، بررسی ارتباط بین سرمایه اجتماعی درون گروهی و برون گروهی با شادی در بین شهروندان شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی.

- کرسول، جان. (۱۳۹۶)، پویش کیفی و طرح پژوهش، ترجمه: حسن دانایی‌فرد و حسین کاظمی، تهران: انتشارات صفار.

- کیا، علی‌اصغر و امیری، رقیه. (۱۳۹۲)، «بررسی میزان نشاط اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین شهروندان ۱۵-۶۴ سال شهر اهواز»، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره پنجم، شماره ۱۵: ۱۲۹-۱۶۷.

- مظفر، حسن. (۱۳۷۹)، «اثر نشاط روحی بر شکوفایی خرد»، نشریه تربیت، شماره ۷: ۱۰-۱۶.

- Berezan, O., Krishen, Anjala S., Agarwal, S. and Kachroo, P. (2017). "The pursuit of virtual happiness: Exploring the social media experience across generations", *Journal of business research*, 89, 455-461.

- Chitchai, Nanthaporn. (2018). The moderating effect of love of money on relationship between socioeconomic status and happiness, *A thesis for the degree of Doctor of Philosophy*, School of Human Resource Development, National Institute of Development Administration.
- Chou, Hsuan Y. and Wang, Shaojung, S. (2016). "The effects of happiness type and happiness congruity on game app advertising and environments", *Electronic Commerce research and Applications*, 20, 1-14.
- Diener, Ed, and Seligman, Martin, E. (2016). "Very happy people", *psychological science*, 13(1), 76-89.
- Hanrahan, K. and Gonzalez, K. (2019). "Happiness: The Highest Form of Health", *Nurse Leader*, 17(4), 308-314.
- Hanrahan, Krystal and Gonzalez, Katie. (2019). "Happiness: *The Highest Form of Health*", *Nurse Leader*, 17 (4), 308-314.
- Helliwell, John, F., Layard, Richard, Sachs, Jeffrey D., Neve, Jan-Emmanuel D., Aknin, Lara B. and Wang Shun. (2022). *World Happiness Report*, Available at: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/>
- Jang, Wonseok, E., Wann, Daniel, L. and Ko, Yong J. (2017). "Influence of team identification, game outcome and game process on sport consumer's happiness", *sport management review*, 21, 63-71.
- Kamthan, Shivam, Sharma, Saurabh, Bansal, Rahul, Pant, Bhawna, Parul, Saxena, Chansoria, Shivakshi and Shukla, Arvind. (2019). "Happiness among second year MBBS students and its correlates using Oxford Happiness Questionnaire", *Journal of Oral Biology and Craniofacial Research*, 9(2), 190-192.
- Khosrojerdi, Zahra, Tagharrobi, Zahra, Sooki, Zahra and Sharifi, Khadijeh. (2018). Predictors of happiness among nurses, *International Journal of Nursing Sciences*, 5 (3), 281-286.
- Kim, Danya and Jin, Jangik. (2018). "Does happiness data say urban parks are worth it?" *Landscape and Urban Planning*, 178,1-11.
- Landeghema, Bert, V. and Vandeplas, Anneleen. (2018). "The relationship between status and happiness: Evidence from the caste system in rural India", *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 77: 62-71.
- Lemay, David, J., Doleck, Tenzin and Bazelais, Paul. (2019). "Do instrumental goal pursuit mediate feelings of envy on Facebook and Happiness or Subjective well-being", *Computers in Human Behavior*, 91, 186-191.

- Mahipalan, Manju. (2019). "Workplace spirituality and subjective happiness among high school teachers: Gratitude as a moderator", *explore*, 15(2), 104-114.
- Nemati, Shahrooz, Mehdipour Maralani, Farnaz. (2016). "The relationship between Life Satisfaction and Happiness: The Mediating role of resiliency", *International Journal of Psychological Studies*, 8(3), 194-201.
- Okwaraji, Friday, E., Nduanya, Callista, U., Okorie Augustine, and Okechukwu, Hope, E. (2017). "Personality traits, happiness and life satisfaction in a sample of Nigerian adolescents", *The journal of medical research*, 3(6), 284-289.
- Salas-Vallina, Andrés, Alegre, Joaquín, Guerrero and Rafael, F. (2018). "Happiness at work in knowledge-intensive contexts: Opening the research agenda", *European Research on Management and Business Economics*, 24(3), 149-159.
- Shoshana, Avihu. (2019), "Youth, class, and happiness", *Children and Youth Services Review*, 99, 64-73.
- Song, Yan., Li, Man., Zhang, Ming and Sun, Xinran. (2019). "Study on the impact of air pollution control on urban residents' happiness from microscopic perspective", *Journal of Cleaner Production*, 229(20), 1307-1318.
- Tkach, Chris and Lyubomirsky, Sonja. (2006). "How Do People Pursue Happiness? Relating Personality, Happiness-Increasing Strategies, and Well-Being", *Journal of Happiness Studies*, 7(2), 183-225.
- Veenhoven, Ruut. (2009). *How Do We Assess How Happy We Are? Tenets, Implications and Tenability of Three Theories*, Massachusetts: Edward Elgar Publishing.

استناد به این مقاله: قاسم‌زاده، داود؛ واحدی کوچنق، حسین و چیت‌ساز، مهدی. (۱۴۰۲). مطالعه فهم دانشجویان از زمینه‌ها و پیامدهای شادی با رویکرد کیفی، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۱۴(۵۶)، ۷۹-۱۱۳.

Social Development and Welfare Planning Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.